ΟΤΑΝ ΕΕΑΣΙΛΕΥΕ ΤΟ ΣΚΟΤΟΣ

ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΕΣ ΔΙΚΕΣ

Ὅπως καὶ ἄλλοτε ἐγράψαμε, κατὰ τὸ μεσαίωνα, ὅταν οἱ δικασταὶ δὲν εἶχαν ἐπαρκεῖς ἀποδείξεις γιὰ τὴν ἐνοχὴ τῶν κατηγορουμένων, κατέφευγαν σὲ διάφορα εἴδη δοκιμασίας, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ σπουδαιότερες ἦσαν ἡ Σταυροκρισία, ἡ Πυροκρισία καὶ ἡ Ὑδροκρισία.

Στὴ Σταυροκρισία οἱ κατηγορούμενοι προσήρχοντο στὸ θυσιαστήριο τοῦ ναοῦ καὶ ἐστέκοντο ὄρθιοι, σιωπηλοὶ καὶ ἀκίνητοι, ἔχοντες τὰ τόδια τους κολλημένα καὶ τὰ χέρια ἁπλωμένα πάνω σ' ἕναν σταυρό.

Στὴ μέση τοῦ θυσιαστηρίου ἦταν τοποθετημένος ὁ παπᾶς, ὁ ὁποῖος διάβαζε διάφορα τροπάρια καὶ ψαλμοὺς παρουσίᾳ δικαστῶν καὶ πλήθους περιέργων, οἱ ὁποῖοι εἶχαν τὸ δικαίωμα νὰ παρίστανται στὶς δοκιμασίες αὐτές.

Ὅποιος λοιπὸν ἐκ τῶν κατηγορουμένων, κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ μακροτάτου διαβάσματος τῶν τροπαρίων, κατέβαζε κουρασμένος τὰ χέρια του ἀπ' τὸ σταυρό, ἐκηρύσσετο ἔνοχος καὶ κατεδικάζετο.

Στὴ δοκιμασία ὅμως αὐτή, οἱ κατηγορούμενοι εἶχαν τὸ δικαίωμα νὰ παρευρίσκωνται... δι' ἀντιπροσώπων! Μποροῦσαν δηλαδὴ νὰ στέλνουν ἄλλους γιὰ νὰ δοκιμαστοῦν, διαλέγοντας, φυσικά, καὶ πληρώνοντας γιὰ τὸ μαρτύριο αὐτό, ἀνθρώπους γεροὺς ποὺ ν' ἀντέχουν στοὺς κόπους.

Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ἐδικάζοντο, ὄχι μόνον οἱ πολῖται, ἀλλὰ συχνὰ καὶ αὐτοὶ οἱ βασιλεῖς. Ἡ Σταυροκρισία κατηργήθη ἀπὸ τὸν Λουδοβίκο τὸν Ἀγαθὸ στὰ 826, γιατὶ τὴ βρῆκε πολὺ βάρβαρο μέσον ἐκδικάσεως.

Στὴν Πυροκρισία, ὁ κατηγορούμενος ὑποχρεώνοταν νὰ περάσῃ πάνω ἀπὸ ὀχτὼ—δέκα πυρακτωμένα σίδερα μὲ τὰ μάτια δεμένα καὶ τὰ πόδια γυμνά.

Ὅποιος περνοῦσε ὅλα αὐτὰ τὰ σίδερα, χωρὶς νὰ πάθῃ τίποτε καὶ ἔφτανε σῶος στὴν αὐθοῦσα τῶν δικαστῶν, ἐκηρύσσετο ἀθῶος καὶ ἀπηλλάσσετο ἀπὸ κάθε ἄλλη εὐθύνη.

Ὅποιος ὅμως —καὶ πολὺ φυσικά— καιγόταν, ἐθεωρεῖτο ἔνοχος καὶ ἐκτὸς τῆς τιμωρίας τοῦ καψίματος, ἐλάβαινε ἐπιπροσθέτως κι' ἄλλη.

Ἂν οἱ κατηγορούμενοι ἦσαν πολλοί, ὑπεχρεώνοντο νὰ πάροιν καὶ νὰ ρίξοιν ὅσο μποροῦσαν μακρύτερα μιὰ πυρακτωμένη σφαῖρα. Ὁ νικητὴς τοῦ περιέργου αὐτοῦ ἀγωνίσματος ἐκέρδιζε καὶ τὴ δίκη.

Στὴν Ὑδροκρισία, τέλος, μπροστὰ στοὺς δικαστὰς καὶ στὸν ἱερέα, ὑπῆρχε ἕνα καζάνι μὲ βραστὸ νερό, μέσα στὸ ὁποῖο ἔριχναν ἕνα δαχτυλίδι.

Ὁ κατηγορούμενος τότε ἔπρεπε νὰ βυθίσῃ ἐκεῖ μέσα ὁλόκληρο τὸ χέρι του καὶ νὰ βγάλῃ τὸ δαχτυλίδι, χωρὶς νὰ παρουσιαστῇ στὸ δέρμα του ἡ παραμικρότερη φουσκάλα ζεματίσματος, ἄλλως ἐκηρύσσετο ἔνοχος.

Ὑπῆρχε ὅμως καὶ ἕνα ἄλλο εἶδος δοκιμασίας, μὲ νερο, κρυο αὐτὴ τὴ φορά. Οἱ ὑπηρέται τοῦ δικαστηρίου, οἱ σημερινοὶ κλητῆρες δηλαδή, ἔδεναν τὸ δεξὶ χέρι τοῦ κατηγορουμένου μὲ τὸ δεξὶ πόδι καὶ τὸ ἀριστερὸ μαζὺ μὲ τὸ ἀριστερό.

Ἔπειτα τὸν ἔφερναν σηκωτὸ στὴν ἄκρη μιᾶς μικρῆς δεξαμενῆς καὶ τὸν ἔριχναν μέσα. Ἂν ὁ κατηγορούμενος βυθιζόταν ἀμέσως, ἐθεωρεῖτο ἀθῶος καὶ ἐλευθερωνόταν. Ἂν ὅμως στεκόταν στὴν ἐπιφάνεια, ἐκηρύσσετο ἔνοχος καὶ ὑποβαλλόταν στὴ σχετικὴ τιμωρία.

Ἕνας ἄλλος, ἐπίσης περίεργος ὅσο καὶ... ἀνόητος τρόπος διαδικασίας, ἦταν ἡ λεγομένη Ἀρτοκρισία. Σ' αὐτὴ ὁ κατηγορούμενος ἦταν ὑποχρεωμένος νὰ πάρῃ καὶ νὰ καταπιῇ ἕνα κομμάτι ψωμοῦ, τὸ ὁποῖο εἶχαν ἐξορκίσει προτήτερα οἱ παπάδες.

Ἂν ὁ κατηγορούμενος ἦταν πραγματικὸς ἔνοχος, ἐπίστευαν ὅτι τὸ ψωμὶ θὰ τοῦ σκάλωνε στὸ λαιμὸ καὶ θὰ τὸν ἔπνιγε. Ἂν ὅμως ἦταν ἀθῶος, τὸ ψωμὶ κατέβαινε κάτω μ' εὐκολία καὶ ὁ κατηγορούμενος τὴν ἐγλύτωνε ἔτσι φτηνά.

ΘΡΥΛΛΟΙ, ΜΥΘΟΙ, ΠΡΟΛΗΨΕΙΣ, ΑΝΕΚΔΟΤΑ

ΟΙ ΑΡΑΒΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΑΛΟΓΑ

Τί πιστεύουν οἱ Ἄραβες γιὰ τὰ ἄλογα. Ἡ σημασία τοῦ χρώματος. Πετάει τ' ἄλογο; Πετάει!.... Ἡ ἱστορία τοῦ πολεμάρχου Μπὲν Ντυάμπ. Πῶς πλάστηκε τὸ ἄλογο. Ὁ Θεὸς καὶ ὁ ἄνεμος. Τί γράφει ὁ περιηγητὴς Μπρέχμ. Τὰ ἄλογα τῶν Ἀράβων κι' οἱ χριστιανοί, κ.λ.π. κτλ.

Οἱ παληοὶ Ἄραβες ἐπίστευαν, ὅτι ἀπ' τὸ χρῶμα ἑνὸς ἀλόγου μπορεῖ νὰ κρίνῃ κανεὶς γιὰ τὰ χαρίσματά του. Ἐπίστευαν λοιπόν, ὅτι τὰ ψαρὰ ἄλογα ἔτρεχαν γρηγορώτερα, ὅτι τὰ κοκκινότριχα εἶχαν μεγαλείτερη ἀντοχή, κ.τ.λ., κ.τ.λ. Σχετικὰ λοιπὸν μὲ τὴν ἀντίληψη αὐτή, ὑπάρχει στὴν Ἀραβία τὸ παρακάτω χαρακτηριστικὸ ἀνέκδοτο:

Ὁ μεγαλείτερος καὶ τρομερώτερος καβαλλάρης ἀπὸ ὅλους τοὺς Ἄραβες, ὅλων τῶν ἐποχῶν, ἦταν ὁ ξακουστὸς πολέμαρχος τῆς ἐρήμου Μπὲν Ντυάμπ, ποὺ ἔζησε κατὰ τὸ 1460.

Κάποτε ὁ Μπὲν Ντυάμπ βρέθηκε μὲ τὸ γυιό του σὲ μιὰ ἐχθρικὴ περιφέρεια κι' ἕνας ἀντίπαλός του φύλαρχος τὸν κυνήγησε γιὰ νὰ τὸν πιάσῃ αἰχμάλωτο, ἔχοντας μαζύ του ὅλους τοὺς πολεμιστὰς τῆς φυλῆς του.

Ὁ Μπὲν Ντυάμπ, μὴ μπορώντας νὰ πολεμήσῃ μὲ τὸν ἀντίπαλό του, προτίμησε νὰ φύγῃ. Ἐκεῖνος ὅμως ἐξακολούθησε νὰ τὸν καταδιώκῃ. Ἔπειτα ἀπὸ λίγην ὥρα, ὁ Μπὲν Ντυάμπ φώναξε στὸ γυιό του:

—Τί ἄλογα προπορεύονται στὶς τάξεις τῶν ἐχθρῶν μας;

Ὁ γυιός του γύρισε τὸ κεφάλι του, κύτταξε πίσω του καὶ ἀποκρίθηκε:

—Μπροστά, μπροστὰ ἔρχονται ἄσπρα ἄλογα.

—Καλά, μὴν ἀνησυχῆς, τοῦ εἶπε τότε ὁ Μπὲν Ντυάμπ. Ἂς τραβήξουμε πρὸς τὸν κάμπο ποὺ κάνει πολλὴ ζέστη καὶ σὲ λίγο θὰ τὰ δῆς νὰ λιώσουν σὰν τὸ βούτυρο!

Πράγματι διευθύνθηκαν πρὸς τὸν κάμπο καὶ σὲ λίγη ὥρα εἶδαν μ' εὐχαρίστησι, ὅτι τὰ ἄσπρα ἄλογα τῶν ἐχθρῶν τῶν ἄρχισαν ἕνα—ἕνα νὰ μένουν πίσω ἀποκαμωμένα.

—Γιὰ κύτταξε πάλι, τί ἄλογα ἔρχονται τώρα μπροστὰ—μπροστά; ρώτησε ἔπειτα ἀπὸ κάμποσην ὥρα ὁ Μπὲν Ντυάμπ τὸ γυιό του.

—Μαῦρα, πατέρα.

—Καλά, μὴν ἀνησυχῆς. Ἂς τραβήξουμε σὲ πετρώδη μέρη καὶ δὲν ἔχουμε νὰ φοβηθοῦμε τίποτε.

Σὲ λίγο πάλι ξαναρώτησε τὸ γυιό του ὁ Μπὲν Ντυάμπ:

—Τώρα τί ἄλογα προπορεύονται, παιδί μου;

—Σιδερόψαρα, πατέρα.

—Τότε σκύψε ὅσο μπορεῖς, παιδί μου, καὶ σπηρούνιασε τ' ἄλογό σου, γιατὶ αὐτοὶ μποροῦν νὰ μᾶς φτάσουν, εἶπε ὁ ἱστορικὸς αὐτὸς καβαλλάρης στὸ γυιό του...

* * *

Μιὰ παληὰ πάλι Ἀραβικὴ παροιμία λέγει:

«Ἂν σοῦ εἰποῦν ὅτι εἶδαν ἕνα ἄλογο νὰ πετάῃ στὸν ἀέρα, ρώτησε τί χρῶμα εἶχε. Ἂν σοῦ ἀποκριθοῦν πῶς ἦταν ψαρί, πίστεψέ τους».

* * *

Ὁ διάσημος περιηγητὴς Μπρέχμ γράφει κάπου, ὅτι ἡ ἀγάπη τῶν Ἀράβων στὰ ἄλογα εἶνε ἔμφυτη.

Ἂν ρωτήσετε, λέει, καὶ τὸ μικρότερο παιδάκι στὴν Ἀραβία πῶς ἔπλασε ὁ Θεὸς τὸ ἄλογο, θὰ σᾶς πῇ:

—Ὅταν ὁ Θεὸς θέλησε νὰ πλάσῃ τὸ ἄλογο, φώναξε στὸν ἄνεμο:

—«Θέλω νὰ γεννηθῇ ἀπὸ σένα ἕνα πλάσμα δυνατὸ γιὰ νὰ μεταφέρῃ τὶς διαταγές μου. Πρέπει οἱ δοῦλοι μου νὰ τὸ ἀγαποῦν, νὰ τὸ ἐκτιμοῦν καὶ νὰ τὸ σέβονται. Πρέπει νὰ τὸ φοβοῦνται ὅλοι ὅσοι ὑπακούουν στὸν νόμο μου».

Ὁ ἄνεμος ὑπάκουσε κι' ἔτσι δημιουργήθηκε τὸ ἄλογο.

Γύρισε τότε ὁ Θεὸς καὶ τοῦ μίλησε ἔτσι.

—«Σ' ἔπλασα χωρὶς ὅμοιό σου στὸν κόσμο. Ὅλοι οἱ θησαυροὶ τῆς γῆς βρίσκονται μπρὸς στὰ μάτια σου. Θὰ σιντρίβῃς μὲ τὸ πέταλό σου τοὺς ἐχθρούς μου, ἀλλὰ τοὺς φίλους μου θὰ τοὺς κουβαλᾶς στὴν ράχη σου. Αὐτὴ εἶνε ἡ ἕδρα, ἀπ' τὴν ὁποία θὰ ὑψώνουν οἱ πιστοί μου τὶς προσευχές τους πρὸς ἐμένα. Ἐπάνω σ' ὅλη τὴ γῆ πρέπει νὰ εἶσαι εὐτυχισμένο καὶ τὸ πιὸ εὐνοούμενο ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα πλάσματα, γιατὶ θὰ εἶσαι ὁ ἔρωτας τῶν βασιλέων τῆς γῆς. Θὰ πετᾶς χωρὶς φτερὰ καὶ θὰ πολεμᾶς χωρὶς σπαθί!...»

* * *

Ἀπὸ τὴν παράδοσι αὐτὴ γεννήθηκε κ' ἡ παράξενη ἀντίληψις τῶν Ἀράβων, ὅτι ἕνα ἄλογο ἀπὸ εὐγενικὴ ράτσα, μόνον ὅταν βρίσκεται σὲ χέρια Ἄραβος εἶνε εὐχαριστημένο. Γι' αὐτὸ οἱ Ἄραβες ποτὲ δὲν πωλοῦν ἄλογα σὲ ἀλλοεθνεῖς καὶ πρὸ πάντων σὲ χριστιανούς. Ὁ διαβόητος χαλίφης Ἀμπ—Ἐλ—Καντὲρ, ὅταν ἦταν στὸ ἀπόγειο τῆς δόξης του, εἶχε διατάξει νὰ τιμωροῦνται μὲ θάνατο οἱ Ἄραβες ποὺ πωλοῦσαν ἔστω καὶ τὸ χειρότερο ἀπὸ τ' ἄλογά τους, σὲ χριστιανούς....

ρης, παρατήρησε πὼς ἡ πόρτα ἦταν σκεπασμένη μ' ἕνα πένθιμο πανί.

Ὁ Ἔρωτας παραξενεύτηκε γι' αὐτὸ καὶ ρώτησε ἕνα χωριάτη, ποὺ περνοῦσε ἐκείνη τὴ στιγμή, τί εἶχε συμβεῖ.

—Ἡ κόρη ποὺ κατοικοῦσε σ' αὐτὴ τὴν καλύβα, πέθανε: ἀποκρίθηκε ἐκεῖνος.

Τότε ὁ Ἔρωτας ἔφερε τὰ χέρια του στὰ μάτια κ' ἔκλαψε πικρά.

Ἡ ἀγνὴ παρθένα ποὺ εἶχε πάρει τὸ λευκὸ φόρεμα, τὸ πιὸ λευκὸ κι' ἀπὸ τὸ χιόνι, τὸ πιὸ λευκὸ κι' ἀπ' τὸ λευκότερο κρίνο, ἦταν, ἀλλοίμονο, νεκρή...

Μιὰ μονάχα γυναίκα εἶχε βρεθεῖ σ' ὅλη τὴ γῆ ποὺ θέλησε νὰ μείνῃ τίμια καὶ πιστή, κ' ὅμως δὲν ἔζησε κ' αὐτή!...

ΚΑΤΟΥΛ ΜΑΝΤΕΣ